

Govor člana Stalne delegacije Parlamentarne skupštine BiH u Parlamentarnoj skupštini OSCE-a, Mirze Kušljugića na Ekonomskoj konferenciji PS OSCE-a „Jačanje ekonomske saradnje i stabilnosti u regionu OSCE-a”, u okviru sesije „Energetska sigurnost i efikasnost: regionalni izazovi i perspektive“.
Batumij (Gruzija) 13. maj 2012.

„Gosp. predsjedavajući, poštovane kolege,
Međuzavisnost između ekonomskog razvoja i dobre uprave, između sigurnosti i sigurnosti snabdijevanja energijom je detaljno studirana i dobro dokumentovana. U mom doprinosu ovoj konferenciji želio bih da elaboriram mnogo manje proučavanu oblast međuzavisnosti između „zelene transformacije“ energetske sektora i prilike za post-krizni ekonomski oporavak zemalja u razvoju, kao što je moja zemlja – Bosna i Hercegovina (BiH). Preciznije, moja diskusija se odnosi na prilike za strukturnu ekonomsku transformaciju koju omogućava tranzicija prema nisko-karbonskom (eng. low carbon) energetske sektoru, realizovana politikama energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije.

Moja polazna pozicija je da za zemlje u razvoju „zelena tranzicija“ prema low carbon energetske sektoru i low carbon ekonomiji, ukoliko se implementira ispravno, predstavlja novu razvojnu priliku za prevazilaženje trenutne ekonomske krize. Ovu radikalnu transformaciju od tradicionalnog prema low carbon energetske sektoru nazvaću Novi Zeleni Ugovor (eng. Green New Deal - GND). GND se treba planirati nastojeći da se realizuju višestruki ciljevi koji se odnose na zaštitu okoline, sigurnost snabdijevanje energijom, ekonomski razvoj i kreiranje novih radnih mjesta.

Izazov je kako definisati GND politike ne samo sa zadatkom da se realizuju okolinski (npr. EU 20+20+20) i sigurnosni (npr. na osnovu Energetske Povelje) ciljevi nego da se potakne ekonomski razvoj i posebno kreiranje novih radnih mjesta (npr. bazirano na EU Strategiji za održivi, pametni i inkluzivni rast). GND strategije za zemlje u razvoju se razlikuju od sličnih strategija razvijenih zemalja. Osnovna razlika je zasnovana na posjedovanju tehnoloških znanja, a time i na razvoju povezanih industrija.

Proces „ozelenjavanja“ energetske sektora BiH je povezan sa sličnim procesima u susjednim zemljama (npr. Hrvatskoj, Srbiji i Crnoj Gori) kao i sa zemljama regiona Zapadnog Balkana (ZB) i Jugoistočne Evrope (JIE). Prema tome, za male ekonomije, GND u suštini može biti regionalni proces ekonomskog oporavka. Međuzavisnost

energetskih sektora zemalja ZB i JIE je mnogo značajnija u okviru paradigme obnovljive energije nego u okviru konvencionalne energetske paradigme (bazirane na korištenju ugljikohidrata: nafte, prirodnog gasa i uglja). Isto vrijedi i za energetske koridore, naročito za buduće pravce snabdijevanja gasom kroz region.

Implementacija reformi u energetskom sektoru u JIE se koordinira na osnovu Sporazuma o Energetskoj Zajednici (SEZ). Osnovni cilj SEZ je podrška transformaciji nacionalnih energetskih sektora putem kreiranja jedinstvenog, regionalnog tržišta za mrežne energente.

Ja nemam detaljan plan kako implementirati GND u BiH. Ovdje ću samo opisati osnovne elemente takvog plana.

- Da bi GND doprinio ekonomskom oporavku on mora realizovati ciljeve ekonomskog razvoja i kreiranja radnih mjesta.

- Ciljevi ekonomskog oporavka za BiH mogu biti npr.: 1. korištenje postojećih i budućih hidroenergetskih potencijala za balansiranje regionalnog elektroenergetskog sistema ili 2. značajno korištenje biomase za proizvodnju električne energije.

Realizacija ovih ciljeva će zahtijevati transfer znanja iz razvijenih zemalja.

- Cilj kreiranje radnih mjesta se može realizovati npr.: 1. kreiranjem radnih mjesta za niže-kvalifikovane radnike (npr. u logistici biomase ili u građevinskim radovima primjene mjera energetske efikasnosti) kao i 2. kreiranjem radnih mjesta za visoko-kvalifikovane radnike (npr. u proizvodnji i održavanju tehnologija OIE). Dostizanje ovog cilja će zahtijevati transfer tehnologija iz razvijenih zemalja.

- GND će biti održiv ukoliko će za njegovu realizaciju javnom i privatnom sektoru biti dostupna povoljna finansijska sredstva. Pošto su kapaciteti budžeta zemalja u razvoju ograničeni finansijska podrška treba da se obezbijedi: 1. korištenjem međunarodnog mehanizma sličnog CDM, 2. od strane međunarodnih finansijskih institucija i 3. putem bilateralnih programa sa razvijenim zemljama.

- Učešće istraživačko-razvojnih institucija iz zemalja u razvoju u multilateralnim programima EU, kao što su FP7 i Horizont 2020, je od suštinske važnosti. U tom smislu bi bilo poželjno uspostavljanje odgovarajućeg posebnog programa.

- Pošto GND zahtijeva učešće šire populacije aktivna uloga parlamenata je ključna, naročito u regionalnoj saradnji.

Moguće uloga OSCE bi se ogledala u:

- Iniciranju procesa saradnje sa ciljem da budući koridori prirodnog gasa kroz region ne rezultiraju zloupotrebom tržišne snage snabdijevača ili monopola tranzitnih

zemalja.

- Razvoju okvira saradnje između razvijenih i zemalja u razvoju za planiranje i implementaciju GND u zemljama u razvoju.
- Pokretanju kampanje lobiranja sa ciljem definisanja modela finansiranja GND u zemljama u razvoju.

Prvi korak u pravcu realizacije pomenutih uloga bi mogao biti formiranje ad-hoc radne grupe sa zadatkom da razvije prijedloge modaliteta eventualnog angažmana OSCE.

Gosp. predsjedavajući, drage kolegice i kolege,

Hvala na pažnji!“ (kraj)